

(např. finanční úřad, *Her Majesty's Revenue and Customs*) se databáze LEO nemusí spoléhat na respondentem uváděný údaj o příjmu, a byla tudíž velmi efektivně použita pro modelování navýšení platu spojeného se studiem na univerzitě (Britton et al. 2017).

Vzdělání a povolání rodičů

Vzdělání rodičů (Davis-Kean, 2005; Chowdry et al., 2010a, b) a jejich povolání (např. Letourneau et al., 2013) jsou spojeny s příjmem domácnosti, neboť na pracovním trhu existuje souvislost mezi dosaženou kvalifikací, povoláním a příjmem. Výše popsaný vztah mezi příjmem domácnosti a vzdělávacími výsledky žáků se proto dá aplikovat i na vzdělání a povolání rodičů v tom smyslu, že žáci, jejichž rodiče dosáhli vyššího vzdělání a vykonávají kvalifikovanější povolání, mají obvykle lepší vzdělávací výsledky.

Příjem, vzdělání a povolání rodičů se vzájemně ovlivňují a do určité míry se mohou i kompenzovat (v souladu se sociologickou teorií ekonomického a kulturního kapitálu, např. Reay, 2006). Vyšší úroveň vzdělání může vyrovnávat některé negativní efekty nízkého příjmu domácnosti, který může být způsobem například dočasnou nezaměstnaností nebo změnou ve složení domácnosti. Například Hartas (2011) na základě výzkumu *Millennium Cohort Study* prokázal vztah mezi domácím studijním prostředím, rodičovským socioekonomickým zázemím a kognitivními i nekognitivními výsledky malých dětí. Výzkumy zjistily, že nízké vzdělání matky bylo spojeno s horšími výsledky dítěte v primární škole. Naopak zapojení rodičů do učení dítěte bylo spojeno s lepšími výsledky, a to i při kontrole vzdělání rodičů. Na datech z výzkumu *Youth Cohort Study of England* prokázali Gayle, Murray a Connelly (2016) rozdíly ve výsledcích podle pohlaví ve věku 16 let (přičemž tyto rozdíly nemusejí souviset se socioekonomickým zázemím), ale kromě toho také zjistili, že nízká úroveň vzdělání rodičů je u šestnáctiletých žáků spojena s nízkou úrovní vzdělávacích výsledků, které se zdají být důležité pro pozdější úspěch na trhu práce.

2.4.2 Výzkumné důkazy týkající se zástupných ukazatelů

Druhá kategorie faktorů socioekonomického zázemí spojených s nerovnostmi ve vzdělávání zahrnuje ukazatele, které svým způsobem zastupují výše uvedené přímé faktory. Patří mezi ně široká škála charakteristik domácností stejně jako všechny geograficky založené indexy.

Charakteristiky domácností

Jednu skupinu zástupných ukazatelů tvoří charakteristiky domácností týkající se životních podmínek (např. vlastnictví domu je v Anglii stále lepším zástupným indikátorem vysokého příjmu). Výzkumy například ukázaly (Pong, Dronkers a Hampden-Thompson, 2003, s využitím dat z šetření TIMSS), že v Anglii, tak jako v mnoha dalších zemích, mají děti žijící v domácnosti s jedním rodičem nižší výsledky. Tento výzkum ovšem rovněž odhalil, že v zemích, kde se rodinná politika snaží vyrovnat odlišnou úroveň zdrojů mezi rodinami s jedním a se dvěma rodiči (například prostřednictvím sociálních dávek), může být dopad samostatného rodičovství minimalizován.

S využitím výzkumů *Longitudinal Study of Young People in England* a *Millennium Cohort Study* propojených s Národní databází žáků ukázali Ilie, Sutherland & Vignoles (2015a, b, 2017), že vlastnictví domu (které přinejmenším částečně funguje jako zástupná proměnná za příjem) je spojeno s lepšími výsledky vzdělávání, a to i při kontrole dalších demografických charakteristik žáků. Tentýž výzkum ukázal, že u žáků z větších domácností dochází k malému poklesu výsledků ve věku 16 let.

